

ELŐFIZETES:
 Egész évre . . . 6 ft.
 Fél évre . . . 3 ft.
 Negyed évre 1 ft. 50 kr.
 A lap szellemi részét
 illető küldemények a
 szerkesztőnek, anyagiak
 a laptulajdonosnak kül-
 dendők.

BÁCSKA.

MEGYEI KÖZÉRDEKŰ POLITIKAI KÖZLÖNY.

HIRDETÉSI DÍJ:
 egy 1 hasábos petit sor 10 kr.,
 többszöri hirdetésnél olcsóbb.
 Nyiltér sora 25 kr.
 Bélyegdíj minder hirdetésnél
 30 kr.
 A hirdetések Bittermann
 Nándor könyv- és könyvnyomdá-
 jában és a szerkesztőnél fogad-
 tatnak el.
 Kéziratok nem küldetnek vissza.

Egyes szám ára 10 kr.

Megjelen minden kedden és pénteken.

Egyes szám ára 10 kr.

Zombor, október 20.

Mikor híre kezdett járni annak, hogy Ap-
 ponyi gróf nem jön le Zomborba, illetve mikor
 sokan ezt tartották helyesebbnek — tekintettel
 a koleraveszélyre, az ellenzék hivatalos közlönyé-
 nek meg volt a cikke a „gyalázatos ármányko-
 dásról”, „hallatlan presszióról”, mely a még csak
 csirájában levő s amugy sem veszedelmes kolera
 ürve alatt kijátssza a nemzeti pártot s nem en-
 gedi Apponyt Zomborka jönni. A nagyhatású
 cikk — meg vagyunk győződve — teljesen ké-
 szen volt, csak nyomdafesték alá kellett volna
 adni; a helybeli nemzeti párt iszonyatos felhábo-
 rodásának erőteljes kifejezője lett volna az. A
 „ki nem adott cikk” azonban szerényen az asztal-
 tálfiába került; mert gróf Apponyi és a budapesti
 nemzeti párt, az említett cikk megsemmisítésének
 nehéz feltétele alatt is, maga határozta el, hogy
 a zombori ünnepeket más alkalomra halasztja.

A „ki nem adott” nagyhatású cikk azonban
 bántotta a hős nemzeti pártot, — ki kell azt vala-
 hogy pattantani; ez a derék kolera, — mely nem
 ugyan veszélyes mérvbén, de sajnos Bácskában
 is tanyát ütött az utóbbi napokban — segítsé-
 gére, meg kapóra jött a jó uraknak. Azt a bizo-
 nyos cikket most, habár más variációban, kis
 adagokban kezdik beadni a publikumnak.

Ha Apponyi lejött volna Zomborba s azután
 üt vala ki a kolera megyénkben, úgy ezért min-
 denki Apponyi Albert grófot és a nemzeti pártot
 okozta volna! — így szól az ének; s ezért lám
 milyen bölcs dolog volt Apponyi grófnak Zom-
 borba le nem jönni; a kolera megyénkbe való
 behurcolásának szörnyű gyanuja alól bujt ki a
 nemzeti párt.

Hát hol szedi az ellenzék azon hitét, hogy
 mi, ha Apponyi egynehány elvtársával lejön Zom-
 borba, s itt az egynehány vidéki választóval meg-
 szaporodott zombori publikumnak beszédet tart s
 utána felmerülnek megyénkben koleratünetek közt
 történt megbetegedések, — akkor Apponyra s a
 nemzeti pártra zudítjuk az egész odiumot? A leg-
 nagyobb elismeréssel adoznánk gróf Apponyi Al-
 bertnek azért a finom tapintatáért, hogy még a
 látszatát is el akarta kerülni egy különben tel-
 jesen valószínűtlen dolognak, hogy t. i. az ő le-
 jövele bármiben is összefüggésben látszék lenni
 a kolera fellépésével, — ha nem játszana igen
 nagy szerepet egy másik körülmény, melyet —

megengedjük — gróf Apponyi a le nem jövetel
 elhatározásakor talán számba nem vett, amely
 mindannak dacára igen komolynak látszik.

Mit szolt volna gróf Apponyi Albert, ha a
 zombori ünnepekkor így szoltak volna hozzá:

Gróf ur! Önnek hazafisága kétségen felül
 áll, fényes tehetségétől Magyarország joggal vár
 még nagy dolgokat, — de ön a „nemzeti párt
 eszme” diadala megünneplésére rosszul választotta
 a helyet. Ön Zomborban diadalmot akart ülni,
 hogy elérkezett az idő, amikor a nemzeti párt
 elvei szerint a magyar nemzeti eszme minden
 vonalon intenzívebb kifejezésre fog találni. El
 akarta ugyebár mindezt mondani zombori vá-
 lasztóinak! S ezek a választók igen-igen sokan
 meghallgatva az ön gyönyörű beszédét, elmentek
 volna haza, hogy megfogalmazzák a felebbezést a
 Kossuth-ügyben, melyet szerintük csak a hiva-
 talos magyarság vitt keresztül. Ugy-e bár gróf
 ur ez kissé furcsa lett volna? Azokra a zombori
 „nemzetiekre”, kik ezen felül megmaradtak volna,
 bizvást rámondhatta volna ön: oh én kis seregem! s
 hozzá tehetne volna azt is: Bátor harc-osok, a
 magyar nemzeti eszme nevében nem kérek több
 ilyen diadalt!

Az ellenzéki sajtó, — a budapesti lapokat
 majmolva — szörnyen neki megy a hatóságok-
 nak, amiért nem tudták távortartani a kolerát
 megyénktől. Megtámadja a derék titeli főszolga-
 birót s a buzgó járásorvost, amiért egyenesen
 meg nem tiltották a hajóslegényeknek a megbete-
 gedést; szidja az ellenzéki sajtó a desinficiálást,
 propagandát csinál egy orvosnak a másik rová-
 sára, a kofákat, a hal-árusokat stb.

Nem akarjuk könnyelműen venni a dolgot
 s elismerjük, hogy pl. Titelen az az egynehány
 hajóslegény ázsiai kolerában halt meg; — de
 annyit kijelentünk, hogy a kolera ez idő szerint
 semminemű járványszerű tüneteket megyénkben
 még nem mutat; hála istennek eddig csak kolera-
 tünetes sporadikus megbetegedésekkel állunk
 szemben. És úgy gondoljuk, hogy nagyobb ve-
 szély nem is lesz.

Kik kapják az első koronákat? A kör-
 möci pénzverő e hó második felében kezdi meg az új
 pénzek verését, úgy, hogy e hónap végére már lesznek
 aranykoronák. — Az új aranypénz első példányait az
 országgyűlési képviselők kapják, kiknek novemberi napi-
 díjait már aranykoronákban fogják kifizetni.

Az elkeresztelési ügy egyre foglalkoztatja
 a nagy politika intézőit, sőt az utóbbi időben talán sok-
 kal inkább, mint annak előtte, mert most már igazán
 égetően sürgős a kérdés megoldása. Ujabb és újabb
 verziók kerülnek a nyilvánosságra, a melyek szerint az
 ügyet így vagy úgy fogják megoldani az illetékes körök;
 de bizony még mindig nem mondhatni, hogy végelebbe
 lenne a sokat emlegetett vallási kérdés. Legujjabban
 arról adnak hírt, hogy a kormány programja e kér-
 désben teljes érvényesítést nyerend az által, hogy első
 sorban törvény által behozatnak a polgári anyakönyvek,
 egyelőre azonban csak a egyes házasságokból származó
 gyermekek anyakönyvelésére. Ezután következik
 a polgári házasság behozatala és pedig a kötelező, mely-
 lyel egyidejűleg általánosítani fog a polgári anya-
 könyvelés. Végül, hogy a polgári anyakönyvekbe min-
 den felekezet befoglalható legyen, egyidejűleg a zsidó
 vallás is recipiáltatni fog. De ezeket sem fogadjatjuk
 el még készpénzül; nem lehetetlen, hogy holnap ismét
 más megoldási módot hirdetnek, mint olyant, a mely a
 „kormány programja.”

A kereskedelmi és belügyi miniszterek
 közelebb törvényjavaslatot fognak a képviselőház elé
 terjeszteni a közutak és vámokra vonatkozólag az
 1890: I. teikkal megállapított hatáskörnek a belügy-
 miniszterre való átruházása tárgyában, a közigazgatás
 egységes intézése s egyéb szempontok is indokoltá
 téven, hogy ezen ügykör a kereskedelmi tárcának amugy
 is megnövekedett teendői köztül kiszakíttassék. A horvát-
 szlavonországi államutak ügyei azonban továbbra is a
 kereskedelmi tárcá ügykörében maradnak.

Helyi és megyei hírek.

Királyi adomány. A király a szabadkai
 pincér-betegsegélyző és temetkezési egylet részére, ezen
 egyletnek zászlószentelési ünnepélye alkalmából, az
 egyleti célok előmozdítására magánpénztárából 50 frtot
 adományozott.

A fogyasztási szövetkezet elnöki tisztsége
 megürült. Danczer Kornél pénzügyigazgató nagy elfog-
 laltsága miatt leköszönt az elnökségről.

Pályázatok vannak hirdetve a zentai kir. adó-
 hivatalnál betöltendő adótárnoki és a kulai kir. adó-
 hivatalnál betöltendő VI. oszt. adóoszt. állásokra.

Kinevezés. A földmivelésügyi m. kir. miniszter
 Kállay Ödön adai földmives iskolai gazdasági segédet a
 szerb-nagyszentmiklósi földmives iskolához segéd-tanítónak
 nevezte ki.

Pénzügyőrségi szakasz áthelyezése. A
 petrováci m. kir. pénzügyőrségi szakaszt folyó évi okt.
 hó elsejével Bulkeszre helyezték át.

Uj távirahivatalok. Vármegyénk három
 helységében: Kucurán, Kulpinban és Pivnicán az ottani
 postahivataloknál azokkal egyesített távirahivatalokat
 rendeztek be, melyeket a napokban adtak át a közfor-
 galomnak.

A „BÁCSKA” tárcája.

A szülő imája.

(Angolból.)

Gyors szárnyakon küldd angyalod

Ó Ég e rémes éjjelen:

Magam virasztok, magzatom

Beteg, gyötörődik végtelen.

Im itt előttem nyughelyén

Miként nyugodcsal álmliban;

— S ébren mosolyog . . . színelve, hogy

Nem szenved olyan kínosan.

Mily szép, kedves, szende ő,

Jól tudja mind, ki ismeri,

Szívemnek drágább kincse ő,

Mint szó képes kiejteni.

Szerelmem éjen át viraszt,

Segíteni rajta, hogy ha kell;

Hozzál remény s kétség között

Ó Ég szívem így esdekél:

Gyors szárnyakon küldd angyalod

E rémes éjjelen nekem,

Enyhítse szívem kínjait

S gyógyítsa meg jó gyermekem!

Nemo.

A FÉLTÉKENY.

Irta: Del Toró.

Budafoky Grácián már kopaszodni kezdett, de azért
 a szive nemcsak hogy nem vesztett rugékonyságából,
 sőt ellenkezőleg úgy verte meg most is a taktust, mint
 valami katonabanda jól konzervált karmestere.

Történt, hogy egy erdei mulatság alkalmával ismét
 összehozta őt a sors Bájligethy Irma öngységével, kinek
 fürteiben tengervizes éj lakozott. Régi ismerősök vala-
 nak és régi szerelmesek is. Hogy azonban Budafoky
 Grácián még a megkopaszodás előtt nem mondhatta
 teljesen a magáénak Irna nagyságot, annak oka, gon-
 dolom, csak abban rejlett, hogy az öreg Bájligethy a
 telekkönyvben csak a C-lapot tarthatta magáénak, a többi
 lap már másé volt.

Az idő vasfoga azonban mindent megemész, csak
 a rég vajdó szerelmet nem.

Amint Grácián meglátta Irmácskáját, elfelejtett
 papot, csapot, telekkönyvet és ismét lángra lobbant gyu-
 lékony kebele. Természetes, hogy Bájligethy Irma is
 epekedve fogadta e hódolatot és szívét kitette a homlo-
 kára, hogy Grácián abból, mint egy nyitott könyvből
 olvashasson.

Lassan-lassan félrehúzódtak az erdő lombos sűrű-
 jébe és úgy sügtak-bügtak egymásnak szerelmet, mint
 a turbékoló galambok. Ettől a pillanattól fogva nem volt
 náluknál szerelmesebb pár a világon. Szerelmük olyan
 édes volt, mint a lekvár. Még a dalos pacsirta is meg-
 irigyelte boldogságukat és a buza közé szállott buson-
 gani, midőn már odafönt magát kisírta.

Hiába, a régi szerelem tartósabb az acélnál.

A zene vig hangjait szárnyaira vette a lanyha
 szellő és vitte . . . vitte . . . addig az árnyas bokorig,
 hol a két vén szerelmes csattogott fülemile módjára.
 Közelebb húzódtak egymáshoz és midőn belétekintettek
 egymás szeméibe, alattuk is, felettük is és bennük is a
 menny volt, szívükben a szerelem tüze lángolt.

Grácián úgy találta, hogy határozottan van valami
 vonzó Irmában. Ez a leány, dacára annak, hogy jó ideje
 viseli már a pártát, még mindig szép, sőt úgy tetszett
 neki, hogy ma nagyon is szép. Zilán kibontott fürtei
 hosszú fodrokban csillogtak alá vállaira, arcát el-elöntötte
 a szemérmesség rózsapírja és mosolyra nyíló ajkai köztül
 mint a ragyogó gyémánt tündöklött elő a gyöngysor fog.

Igaz, hogy hófehér nyakát már észrevehető apró
 ráncocskák borították, de ezek úgy tűntek fel, mint egy
 finom selyembáló. Szemeinek kék derűjében pedig még
 mindig ott ragyogott a tiszta menyboltozat.

Eunyi báj és unyi szépség láttára nem csoda, ha
 Budafoky Grácián szive újra megmozdult. És ha tekin-
 tetbe vesszük, hogy a finoman átszőtt fehér csipke alatt
 Irma nagysám bárszony kebele oly szabályosan hullám-
 zott, mint egy zenei ritmus: meg van előtünk oldva,
 hogy miért találta ma Grácián Irmát szépnek, nagyon
 szépnek.

Ott ültek a puha pázsitágyon némán, hallgatagon;
 csak szemekben tündöklött a szerelem varázsfénye.

A magas tölgyek százados koronán átszűrődő nap-
 sugarak fehér foszlányai játszadoztak a szerelmesek
 néma arcaival és hogy annál ünnepesebb legyen a jele-
 net, az erdő zenésze, a bájdalú csalogány a távolban
 rázendítette szive burjait. Mintha csak ezt dalolta volna:

„Kedves babám, megláttalak, szeretlek!

Szeretője lettem én szép lelkednek . . .

Szép lelkednek, mely mosolyog szelíden,

Szemeidnek búvósájos tükrében.”

Főgymnasiumi épület fölavatása — zászlószentelés. Baján a ciszteriták főgymnasiuma új épületét e hó 16-án avatták fel. Előbb istentisztelet volt, mely után a főgymnasium disztermében gyülekezett ünneplőre a közönség s a diákság. Szenczy Albert igazgató szép beszédet mondott ez alkalommal, szorgalomra buzdítván a tanulmányt. Peselka József tanuló Horváth Cyrill dr. alkalmi költeményét szavalta el utóbb hatáson. Volt ezenkívül még egy ünnepe Baja város polgárságának. E napon szentelték föl az ipartestület új zászlóját is, mely alkalomból fényes lakoma volt a Bárány vendéglőben. Részt vett abban a város egész előkelősége. Berényi apátplébános nyitotta meg a felköszöntők sorát, a királyra emelvén poharát; Mészáros Hunyady Antalé a zászlóanyát Weisz Nándor városi tanácsos köszöntötte föl.

Jegyzői vizsgálatok. A napokban megtartott községjegyzői szigorlatokra jelentkezett 15 jelölt az érdemi és 6 a nyelvi vizsgálatokra. A vizsgára tényleg megjelent 14 és illetve 4 jelölt. Előbbiek közül visszavetett 2 és képviseltetett 12, utóbbiak közül visszavetett 1. A községjegyzői szigorlatot kiállították: ifj. Tripolszky Béla, Ivánovits Iván, Králik Lajos, Hadsits Milán, Lantos István, Wodring Agoston, Évinger Kálmán, Koch József, Vigh Aladár, Gavanszky Miklós, Jankovits Géza és Iyencz Frigyes. Nyelvi vizsgát tettek: Rauschenberger Gyula, Borovszky Kornél és Borovszky Gyula.

A budai honvédelem ünnepeire vonatkozólag honvédegylettünk a következő fölhívást teszi közzé: A honvédegyetkek országos központi elnökségének 1892. évi október hó 6-án kelt értesítése szerint, Budaváránál 1849. évi május hó 21-én történt bevétele alkalmával elesett 1848/9. évi honvédek emlékére emelendő szobor leleplezési ünnepély Budavárán, 1892. évi november hó 2-ik napján fog megtartani. A fenti értesítés folytán Bács-Bodrogh megye 1848/9. évi honvédek egylete alulírott napon tartott bizottsági gyűlésének határozatából kifolyólag nyert megbízásom alapján, ezennel felhívom az összes Bács-Bodrogh megyei és Zombor városi 1848/9. évi honvédbajtársakat, hogy mindazok, kik Budavára ostrománál hősi halált szenvedett honvédek emlékére emelendő szobor leleplezési ünnepélyességre saját költségükön felmenni és az ünnepélyen részt venni óhajtanak, sziveskedjenek szóval vagy írásban az alulírt honvédegyleti elnökségnél 1892. évi október hó 24-ik napjáig jelentkezni azon célból, hogy részükre az ünnepélyre bejuthatásra feltétlenül megkivántatók kellő mennyiségű belépti jegyek nyomtatásáról, az országos központi honvédegylet elnöksége által a szükséges intézkedések, kellő időben megtéte-hessenek. A belépti jegyek folyó hó 31-én és november hó 1-én fognak (a magyar I. általános biztosító társaság palotájában, a „Pannonia“ fele teremben) kiszolgáltatni. Honvédbajtársi üdvözléssel Zomborban, 1892. évi október hó 18-án Bács-Bodrogh megyei 1848/9. évi honvédek egyleti elnöksége: Gfeller Ferenc s. k., elnök. Kalapsza József s. k., jegyző.

Bál. A zombori ifjuság egy része f. hó 17-én a színházi étteremben tartott értekezletén elhatározta, hogy a jövő év farsang elején egy nagyobb szabású jótékony-célú elite bált fog rendezni. A szép számmal egybe-gyűltek a bált rendező bizottság elnökévé egyhangulag dr. Széchényi Tamást választották meg, alelnökök Fernbach Károly és Szemző Károly, pénztárnok dr. Thurszky Zsiga, titkár ifj. Mihályi János lettek, ezenkívül a ren-dező bizottságba még 18 tag választottak, amely névsor a bálnak úgy anyagi, mint erkölcsi sikerét biztosítja már előre is. A bál valószínűleg a jövő január elején, hihetőleg 7-én lesz.

Választás. Az Apatinban üresedésben volt községi állatorvosi állásra Wuest de Welberg Jenő kisszállási állatorvos választott meg.

Hymen. Dr. Sauer Károly új verbászi gyakorló orvos f. hó 12-én vezette oltárhoz Krumesz Tinka kis-asszonyt, Krumesz Fülöp cservenkai földbirtokos leányát.

Szökött katona. Erdélyi János a bajai huszárezred 6-ik századánál szolgált. De megúván a huszárezred kelemetességét megszökött a napokban. Már a szabadság első napján elesíték őt s vitték vissza a csendőrök folytatni a gyöngyvetet.

Gyilkos merénylet egy rendőr ellen.

Oly andalító, oly isteni volt e dal, melyet az erdő, mint valami ezernyelvű harmónium százszorosán visszahangzott, hogy a kösziklák szíve is megrepedt volna hallatára. Grácián szíve is megrepedt, azaz, hogy megnyílaltott töle.

Oda húzódtott hirtelen Irma „szilfid“ alakjához, átélte karsu derekát és edes hangon búgta fölébe: — Irma, Irma! akarsz e az enyém lenni . . . örökre?!

Irma felemelte bájos tekintetét és némán bölintott szelid fejével.

A falombok sügtak, a nap sugarai tovább is játszadoztak és a két szerelmes éppen egy végtelen hosszú csókban akart összeforrni, midőn hátuk mögött meg-rezdült a bokor és előttük állott, akít éppen legke-vésbé vártak: az öreg Bájligethy.

Mint a megriasztott özike, ragadta ki magát Irma Grácián karjaiból, a végtelen hosszú csók pedig csütör-tököt mondott.

A valódi gyöngy a tenger fenekén terem; az igazi szerelem a csókban. Grácián, mert nagyon epekedett egy edes csók után, hogy megkaphassa, légyottot rendezett.

Bájligethyék portája mellett még ott díszelgett az ósdi park, mely valaha szebb világot látott. Ezt a parkot keresztültszelte egy csacsogó patakocska, melynek kanyargó partjain tartotta Irma a rendes esteli sétáit. A patak partja zöld repkénnyel volt bevonva és itt-ott fűpadok kínáltak a pihenőt a járó-kelőknek. Itt várta be Irma az ő Gráciánját. Lassu léptekkel méregette a holdvilágos utakat és kínos türelemmel tépedte a kétszer nyúló ákácfaán apró leveleit, melyektől egyre azt kér-dezgette, hogy: szeret . . . nem szeret . . . szeret . . .

Az idő mulott, a falu esonka tornyában már rég elverte a kilencet a nagy harang ércnyelve és a bágyadt hold ezüst szarvai mind magasabba emelkedtek ki az „égi nyáj“ közül. Irma picit lábacskáival már türelmet-lentül taposta a puha homokot, de Grácián varva-várt alakja csak nem akart megjelenni a láthatáron.

Ó-Becsén egy Tatzkow nevű paraszt egy szolgálatban levő rendőrek fölmetszette a hasát. A merényletet egy bicskával vitte végbe, melyet ez alkalomra élesre köszörült. A rendőr eszméletlenül bukott el, s a fölhátság következtében kifordultak a belei. Állapota életveszélyes, s megmaradásához nincs semmi remény. A gyilkos merénylet azonnal elfogták.

Ó-Becsén az ellenőrzési szemlék az idén — a kolerára való tekintettel — nem tartatnak meg sem a cs. és kir., sem a honvédegyenségre vonatkozólag.

Regále-albérletek. A pénzügyminiszter utasi-totta a pénzügyigazgatóságokat, hogy a regále-szerző-dések aláírása alkalmával a szerződők községek megbí-zottait figyelmeztessék a megváltási szerződést pótló jövedékönyv 18-ik pontjára, a mely szerint a megvált-tott adók beszedési jogának a szerződők fél által való haszonbérbeadás tilos, s bérletnek tekintetik az is, ha a szerződők község az adókat oly módon kezeli, hogy az adóbeszedést bármely címen másnak enged át oly feltétel mellett, hogy az a beszedési jogért, illetőleg a beszedendő adó fejében bizonyos megbarátozott évi összeget tartozik fizetni, s az egyes adóköteles felektől beszedett adóösszeget magának megtartja. Az utasítást az tette szükségessé, hogy sok helyen az érdekeltek községek és vállalkozók az ital- és fogyasztási, valamint az italmérségi adó biztosításának rendes menetét meghiusítani igyekeznek az által, hogy a bérletre hajlandó fél az illető községgel előre kiegyezik és a község által megváltott adó-beszedési jogát a községnek nyújtott bizonyos nyereség mellett, vagy anélkül is átveszik, — a megváltott adók albérletbe adására vonatkozó tilalmat azzal játszván ki, hogy a lényegileg bérletet képező viszonyt kezelésnek nevezik el.

Idegének névsora a „Vadászkürt“ szállodá-ban október 17—21-ig. Linder György képviselő Bpest. Herman Jenő utazó Eszék. Eizler József utazó Eszék. Fischer Hugó magázó Eszék. Jankovich Jenő járásbíró Topolya. Góth József utazó Villány. Deutsch és Weisz vállalkozók Zenta. Horovitz L. vállalkozó Zenta. Pásztor V. utazó Budapest. Ádám Ignác vállalkozó Bpest. Krä-mer R. bíró Topolya. Hadsits M. utazó Baja. Fischer Jakab magázó Eszék. Goldschmid J. utazó Bécs. Rott-mann M. utazó Bpest. Klein Zsiga utazó Villány. Kundl Károly földhadnagy Bpest. Kondur Rezső utazó Bpest. Kék Vilmos utazó Eszék. Koch József lelkes Budapest. Ebreindiner Jakab utazó Bpest. Schvabach János utazó Némethely. Listmann Géza utazó Bpest. Tichy József magázó Zenta. Scheibner Gyula utazó Baja. Weinner Miksa utazó Bécs. Kult Ferenc utazó Apatin Beolót V. utazó Veszprém. Magvassy J. tanár Bpest. Bradl H. utazó Bécs. Ormosi Jenő utazó Zenta.

Művészet és irodalom.

Megjelent a Bács-Bodrogh vármegyei történelmi társulat Évkönyve VIII. évfolyamának III. füzeté. Szer-keszti Grosschmid Gábor, társulati titkár. Tartalma: Bodrogh. Irta: Iványi István. — A Kukula-féle zombori régészeti lelet. Grosschmid Gábor titkártól. — A bácskai nemesség felkelése 1797-ben. (Vége.) Irta: Dudás Gyula. — Bács-Bodrogh megye vármegyeháza. Grosschmid Gá-bor titkártól. — Ujvidék pere Péterváradal közeztvám miatt. Irta: Erdnyhelyi Menyhért. — Községi régi pecse-ték. Közli: D. Gy. — Bács-Bodrogh vármegye köztiszt-viselői és szolgaszemélyzetének javadalma 1759—1768-ig.

Új könyvek. A Franklin-Társulat kiadásában Budapestben, újabban megjelentek: A nagy manőver és egyéb bakatörténetek. Irta Kacziány Géza. Ára füzve 1 frt. Tartalom: A magyar baka. — A nagy manőver. Ujra mondurban. — Taktus egrecérozás. — Cél! — Tűz! — A sátorlábort. — Nakt-manéber. — Tábor-szemle. — Előőrsön. — A nagy roham. — Oszalj. — A görbe országból: Kopalásaim. — A bóra. — Az üldözött kakas. — De profuntis. — Hadjárat békében. Olcsó könyvtár. Szerkeszti Gyulai Pál. 295. füzet. El-mékedések a rómaiak nagyságának és hanyatlásának okairól. Irta Montesquieu Károly. Franciából fordította

Hogy is jelent volna meg, mikor oly vonzóan cse-gett a pohár a csárdásné kocintásától. Grácián ugyanis az agglégényeknek abból a fajtájából való volt, akik nem születtek Zrinyi Miklósnak bátorság dolgában, hanem ha valamibe fogni akartak, hát rendszeren segít-séggel hívták előbb Bachus urat, hogy támogassa őket mind a két kezével. Grácián is elgondolta, hogy jó lesz előbb Bachus bácsival parolázni, hogy animót öntsön a keblebe.

Betért tehát a „Becsali“ csárdába, hol Rebeka asszony mérte feneketlen rézítében a tüzes begyaljait, melynél csak az ő bogár szeme volt tüzezebb. Egyik ite a másik után gördült le a garaton és Grácián egy-szerre csak azt vette észre, hogy fátyolozott szemei ket-tőzve látják a palackot, mintha csak pápaszemen nézne. Nem is bírta már ki sokáig a bánat oszlatót és habár a csárdásné edes csókokkal marasztalta is, felkelt, fogta a rézfokosát, melynek a nyelére fel volt róva a hitelben ívott itétek száma és lassanként kitámolygott az ajtón.

Még a fülében csegették a csárdásné dalai:

„Becsaliha járnak híres lányok,
Rézítécből isznak a betyárok,
Hej, huj nem bánom . . .
Becsali betyárnak
Magam is beállok . . .“

midőn elérte valahogyan Bájligethyék kertjét. Megállt a kerítésnél és csendesen hallgatózott, mint aki lopni akar. Hisz valójában lopni is akart egypár csókot Irma mézédés ajkairól.

Amint így hallgatózott, egyszerre csak apró léptek zaja ütött meg füleit, melyet zepbir szárnyaira kapott az esti szellő. Most még figyelmesebb lón és úgy tetszett neki, mintha enyelgő szerelmese csicsergő hangjai röp-ködnek feleje a bokrok mögül.

Pedig csak Irma hangos sóhajai voltak a várva-várt szerető után.

Erre Grácián szívében a féltékenység ördöge ütötte fel hydra fejét. Főlegyenesedett és betekintett a kert kerítésén.

A hold sápadt arca ott fürdött a csacsogó patak tükreben és az éj birodalmában csak a kísérteties ár-

Orlai Antal, ára 40 kr. 296. füzet. Guillot Arséne. — Aubain abbé. Irta Merimée Prosper. Franciából fordította K. Karlovsky Endre, ára 30 kr. 297. füzet. Két fáj-dalom. Dráma egy felvonásban. Irta Coppée Ferenc. — Franciából fordította ifj. Szász Béla, ára 20 kr. 298. füzet. Az atyai ház. Regény. Irta Pálffy Albert. Második kiadás, ára 1 frt. 299. füzet. Jean-Marie. Dráma egy felvonásban. Irta Theuriet A. Franciából fordította ifj. Szász Béla, ára 20 kr. 300. füzet. Az én jó csillagom. Vigjáték egy felvonásban Irta Scribe. — Franciából for-dította ifj. Szász Béla, ára 20 kr. 301. füzet. Vissza-pillantás 2000-ból 1887 dik évre. Regény. Irta Bellamy Edvárd. Fordította Radványi Dániel. Füzve 80 kr. 302. füzet. Az utolsó Abenszerads. Irta Chateaubriand F. Francia eredetiből fordította dr. Rada István. Füzve 20 kr. 303. füzet. Az orleansi szűz. Regényes tragédia 5 felvonásban, előjátékokkal. Irta Schiller, ford. Borsódy Béla. Füzve 50 kr. 304. füzet. Beldi Pál. A gróf Teleky-féle alapítványból száz arany pályadíjjal jutalmazott eredeti szomorujáték öt felvonásban. Irta Szigligeti Ede. Füzve 40 kr. 305. füzet. A tenger és szerelem hullámai. Szomorú játék 5 felvonásban. Irta Grillparzer Ferenc. Fordította Iráni Jenő. Füzve 30 kr. 306. füzet. A jo-tékony zsémbes. Vigjáték. Irta Goldoni Károly, fordította és Goldoniról szóló tanulmánnyal bevezette Radó Antal. Füzve 40 kr. 307. füzet. Lukis Laras. Irta Bikélas Dö-mötör. Uj görögéből fordította Horváth György. Füzve 30 kr. 309. füzet. Várkonyi báró Amadé László versei. Összegyűjtötte, bevezette és jegyzeteket kísérté Négyesy László. Füzve 1 frt 40 kr. 311. füzet. A kalóz. Irta Lord Byron. Angolból fordította Kacziány Géza. Füzve 20 kr. 312. füzet. Burns. Irta Carlyle. Fordította Lévay József. Füzve 20 kr. 313. füzet. A svihákok. Vigjáték 3 felvonásban. Irta Berczik Árpád, ára füzve 30 kr. 314. füzet. Gróf Ráday Gedeon összes művei. Ösze-gyűjtötte s bevezette Váczy János. Füzve 40 kr. 315. füzet. A veteránok. Elektkép a fővárosi életből, három felvonásban, dalokkal. Irta Berczik Árpád. Füzve 30 kr. 316. füzet. A Balkán-félszigeti népek költészetéből. Ford. Erődi Béla. Füzve 30 kr. 322. füzet. Gróf Szé-chenyi István mint író. Irta Gyulai Pál. Füzve 20 kr.

Színház.

A társulat operett-személyzetének teljes bemutatása kedden volt a „Madarász“-ban. A nagyon jól sikerült bemutató megnyugtathatta a kételkedőket az iránt, hogy Rakodezay csak a drámai szerepek kellő betöltéséről gondoskodott. Az előadásban mindkét primadonna részt vett és mindkettő nagyon tetszett. Mészáros Kornélia (Postás Milka) játékán még meglátszik ugyan a kezdő, de éneke jóval felül áll a közönséges mértéken. Szende Anna (Mária választófejedelemné) igen jól tud bánni hangjával és olyan szépen énekel, hogy egy dalát meg is ismételtették. Nagy (Szaniszló) tenorja a felső regisz-terben erőltetett. Szabónak (Ádám madarász) kellemes baritonja van, de nem elég hajlékony. Ferenczy (Csörz-bíró) szerepében igen jó komikusnak mutatta be magát. Mulatságos volt régi ismerőstünk, Szabó Dánielné is, mint Adelaida báróné, de kevesebb tuzás nem ártott volna játéknak. Gyarmati és Fehérvári a professzorokat adták jóízűen. A zenekar és a karok is dícséretet érdemelnek, csak az első felvonás finaleját zavarta egy kórista tul-buzgóságával. A jelmezek szépek voltak.

Szerdán *Musotte*, 3 felvonásos színmű került elő-adásra. „Musotte“ Guy de Maupassant és J. Normand-nak a műve, a modern realizmus egyik legújabb terméke. De a közönségre nem valami nagy vonzó erőt gyakorolt, mert a színház — szinte rösteljük kiírni — félig se volt a publikummal, ami így az idény elején valóban szomorú jelenség. Pedig hát ez az eddigi elő-adások után ítélve, korántsem a társulatnak a hibája, hanem egyes egyedül a miénk, publikumé. No de ez

nyékok kuszált alakjai surrantak el egymás mellett amint a libegő szellő jobbra-balra sodorta a bölöngető bokrokat. Minden csendes volt, emberi lénynek nyoma sem látszott. De azok a képzelt hangok mégis erősen bántották szerelmes szívét, melynek minden dobbanását ballotta a síri csendben.

Amint így leskelődött, egyszerre csak a fémhály-gból egy karsu fekete alakot látott kibontakozni; rögtön megismerte benne anyagi Irmáját, de mert a bor heve és a féltékenység gonosz szelleme elkápráztatták apró szeméit, ott látott Irmája mellett egy másik karsu fekete alakot is: reverendában.

Pedig ez a reverendában képzelt másik fekete alak nem volt más, mint Irma lenge természetek a nyulánk árnyéka, melyet a halvány „égi pásztor“ rajzolt melleje, midőn félig behuzta szelid képét a bárány féle-gelek mögé. És mert a fekete alak sehogy sem akart elmaradni Irma nagysámtól, sőt minden kanyarultnál mindig jobban az oldala mellé húzódtott, Grácián úgy érezte magát a kerítés mellett, mintha vipera mara volna meg a szívét.

Magába fojtotta a lélekzetét és mint a kigyó-boszut sziszegett összeráncolt ajkai alatt, miközben sze-meit tüzpálosként szikráztak.

Olyan volt e pillanatban, mint a vérengző hyéna, nem, mint a villámoktól szörő haragos ég!

Szentül meg volt győződve, hogy imádott Irmája hűtlen lett hozzá és udvaroltat magának a . . . „tiszte-letes“ által. Az árnyékot legalább annak nézte.

Egyszerre csak felkiáltott megcsalottat fájdalom-ban: „Hah, hűtlen! lásd meg milyen egy pap halála“ . . . és a következő pillanatban már felkapta hatalmas rez-fokosát, boszut libegve egy ugrással átvetette magát a kerítésen és villámként sujtott le a gyilkos fűtykössel a képzelt reverendára.

Egy velőt rázó sikoltás és . . . Bájligethy Irma ajultan terült el a harmatos gyepen.

A második csók is csütörtököt mondott.

is csak a véletlennek vagyunk hajlandók inkább be-
tudni, semhogy abból már a közönség általános magatartására akarnánk következtetni. Hisszük, hogy ezután mégis látogatottabbak lesznek az előadások, mert hiszen a mi közönségünk még egy esztendőben sem viselte magát háladalatlanul a színészet iránt, annál inkább nem fog az idén az lenni a Rakodezayékkal szemben. Az igazgató ismert egyéniségében is biztosítva látjuk már azt a művelzetet, amire Zombor közönsége számot tart. Ismerjük Rakodezayt, ismerjük az ő tiszta ambícióját és — most már mondhatjuk — ismerjük legújabb tarsulatát is; jó erőkből áll s a mi hibánk, ha netán fides lenne a színház.

De beszéljünk a Musotte-ról is. Miut említettük a darab a francia irodalom egyik realis terméke. Ugy van kikapva a történet az életből, a hogy ott valójában megtörténik; sőt a színpadon úgy van oda állítva a kis Musotte története, hogy annak igazi realizmusa határozottan kihívja a közönség figyelmét. De természetesen bármilyen merész a dolog, művészi kidolgozásban látjuk a cselekményt lefolytani és különösen látjuk annak minden egyes részletében, hogy a hírneves írók mégis csak keztücskél nyultak bele az élet sarába. A nem nyilvánosságra való eseményeket bevonták az igazi költészet énem zománcaival és így tiszta mezben állítják oda a publikumnak azt, a mi valójában nem tartozik az esztetikai szép birodalmába.

Martinell Jean, egy előkelő és gazdag családból való fiatal festő szerelmi viszonyt folytatott egy modell-jével, a kis Musottal. Belátják mindketten, hogy egymáséi nem lehetnek s Musotte nemes lemondással veszi is tudomásul, hogy Jean meglázadosott, dacára annak, hogy az ő szerelmük örök bizonyítékául már ott van a bölcső a most beteg leány ágya mellett.

Jean esküvője napján tudja meg, hogy Musotte halálos ágyán fekszik s alig fog élni még pár órát. Menyasszonya oldala mellől távozik, hogy eleget tegyen amazzal szemben is „kötelességének“. Itt kezdődik életünk a darab. Fölkeresi Musotte ot, a ki a közel lévő halál tudata mellett szinte kétségbeesve várja Jeant. Ott fekszik a pamlagon pongyolában, mellette a csecsemő a bölcsőben, ott van a szülész, a dajka és az orvos. Jean látogatása fölújítja lelkében a boldog multat és e közben kiadja lelkét. De előbb megígértette Jeannal, hogy a gyermeket gondjaiba veszi, sőt a feleségét is rábírija, hogy elfogadja az ő szerelmük gyümölcsét, s neveli mint a sajátját. Az asszony meg is bocsájt férjének és magukhoz veszik a kis ártatlant.

Kétségkívül nagyon érdekes társadalmi kérdés. És az írók kitűnően oldották azt meg, habár ebben nehezen támogatná fölfogásukat maga a társadalom. Nem hiszünk, hogy az élet, az a realis élet, amelyet ők is költői szemmel néznek, azt tenné, amit ők.

A Musotte szerepét Laczkó Aranka adta, akiben — úgy látjuk — igazi művészi érzések lakik, őszinte érzéssel és igazi ambícióval játszik. De ezuttal mégis találunk kifogásolni valót benne. A beteg, sőt már teljesen megtört leány beszédéhez erős hangot választott. Látnak rajta, hogy szenvedéllyel játszik és a szenvedély ragadtatta mindig az erősebb hangok régiójába; habár többször igen szépen vissza-visszatért az igazi hanghoz, alapjában véve mégsem a halálos ágyon fekvő beteget hallottuk benne. De játékanak mely őszintesége feledtetten ezt — ugyszólván — teljesen. Jean (Füredi) szintén szép érzéssel szavalta szerepét s igen gondos alakítást mutatott. Várhidi Rózsa a Gilbert (Jean menyasszonya) szerepében nagy igyekezettel játszott, de a játéka nem volt eléggé kifejezőteljes; egyaránt jelenethen azonban igen kedves volt. Gyarmati (Leon ügyvéd) kissé szögletes volt ezuttal. Jók voltak Martine (Ferenzi) és Rouchardné (Keresztesi Amália).

Kolera a megyében.

Kétségtelen, hogy a kolera egyedül a viziutakon terjed. A vasutakon — úgy látszik — sikerrel alkalmazták a szigorú fertőtlenítést; de a hajók személyzetén végrehajtani pontosan a desinfectiót nehezebb dolog, s egyedül azok terjesztik a járványt, a kik a lelkiismeretlenségéből, rosszakaratulag kikerülik a batóság ellenőrzését.

A Duna és a Tiszamentén lévő egyenmely községekben fordult elő eddig egy-egy kolera eset; így vízi uton került a járvány Tételre is. A batóság fáradatlanul működik a továbbterjedés megakadályozásán, de azért mindig akad ember, a ki kijátsza őket, így pl. midőn a napokban Mosoriban elzárt a rendőrség egy házat, hogy a lakókat s az épületet fertőtlenítsék, két egyén elszökött a kezük közül.

Tétel a napi sürgönyök szerint a következő adatok mutatják a járvány helyzetét: Október 16-án reggeli 8 óráig 17. reggeli 8 óráig sem újabb betegedés, sem haláleset nem fordult elő; folyógyúlt 1 és kezelés alatt volt 8 beteg; 17. reggeli 8 óráig 18. reggeli 8 óráig 1 megbetegedés, 1 haláleset volt; a rákövetkező 24 órában 6 megbetegedés, 2 haláleset fordult elő, kezelés alatt állott 8 beteg.

Ó-Palánkán Rivarov Száva 18 éves legény, kolera tünetek között hirtelen, 12 órai betegség után meghalt. A betegség minősége még nincs konstatalva.

Petrovcszellón egy Kalmár Vera nevű asszony halt meg gyanus tünetek között.

Moholón Hagymás István megbetegedett s betegsége koleraszerű tüneteket mutat.

Adán Beslin Sándorné 18 án hirtelen meghalt. A távirat szerint konstatalták az ázsiai kolera.

Moholón ugyancsak 18 án Thaler Miklós halt meg koleraiban.

Mosoriban e hó 16 án két kolera eset fordult elő.

Egy-két helyen tehát határozottan konstatalva van az ázsiai kolera föllépte; de azért valami nagy mérvet nem öltött a járvány sehol a megyében s lehetőleg a legrövidebb idő alatt elpusztul a veszedelmes betegség. Sok helyt a gyanusabb megbetegedéseket már előre is kolera-nak jelzik, de a hivatalos vizsgálat mégis mást konstatal. Így történt a minap Almáson, újabban meg Gyurgyevón; itt Retyákov Jelena bunyt el gyanus tünetek között s amikor fölboncolták, kiderült, hogy erős hasbártyalob volt a halál oka.

Bács-Bodrogh megye vármegye-háza. *)

A mostani nemzedéke megyénknek alig emlékezhet azon küzdelemre, melybe került a vármegyének azon elhatározása, hogy a vármegye-háza Zomborban építtessék.

Mert noha az 1723-ik évi 73. t. c. világosan rendelné, hogy minden vármegye, melynek még nincsen vármegye-háza, azt biztos helyen, a megye közepében, a mennyire lehet az érdekeltek kényelmére építtessék, mindazáltal a magán érdek által a vélemények annyira szétágaztak, hogy egy egész felszázadig tartott, míg végre az építés Zomborban véglegesen elhatározottatott.

A vármegye többsége mindig Zombor mellett volt, már a fenti törvény is erre utalta, de a magán érdek sok vizsályt okozott, maga a hatóság sem volt tisztában akaratával, lehet, hogy az akkor még függőben volt Bodrogh vármegye követelése, vagy az akkori szűken termő évek, talán a sok hadvitel terhei is befolyással voltak. Vett ugyan a megye közönsége Zomborban egy telket 500 frtért, de az kicsinynek találtatott, akkor a mult század közepe felé a József császár által kiharancsolt Ferenc rendnek zárdáját, melyet a megye bérben tartott és egész 1809-ig székhelyül használt, akarta a megyeházának átadomíttatni és pedig Fischer építész erre a célra három külön tervezetet készített is, de ezen tervezetek főleg azon okból nem találtattak alkalmaznák, mert nem találták az illemmel összeférőnek, hogy a börtönök a templom közelében létezzenek és a láncok csörgése behallatszon az isteni tisztelet alkalmával.

A legnagyobb nehézséget az akkori kalocsai érsek, bár akkor már nem volt a vármegye főispánja, báró Klobusiczky Ferenc emelte, a ki a székház építését Baján, vagy Bácsban, sőt inkább még István-megyében is akarta, de a két királyi város is Zombor és Ujvidék mikor meghallották, hogy a megye nem Zomborban szándékozik építtetni székházát, felterjesztésekkel ostromolták a királyi Helytartótanácsot.

Köszeghi, a budai országos levéltár egyik hivatalnok sziveségéből birtokába jöttünk, az akkori fennemlített kalocsai érseknek 1758. évi január 27-én ez ügyben a Helytartótanáchoz tett felterjesztésének, mely Köszeghi által latinból magyarra fordítva, így hangzik:

Nagyméltóságú királyi Helytartótanács!

A nm. Helytartótanács f. hó 19-én hozzám intézett kegyes parancsának eleget teendő a Bács megyében építendő vármegyei székház kiválasztott helyére nézve, alázatos felvilágosításomat a következőkben terjesztem elő: Ha az 1723-ik évi törvény 73-ik szakaszát megfontolom, okvetlenül azon következtetésre kell jutnom, hogy Bács vármegye székházának felépítését Zomborban tervezvén, erről teljesen megfeledezett, e törvénynek lényege ugyanis a megyebeliek nagyobb kényelme, ezt magának a törvénynek szavai is kimondják.

Ha a vármegye-ház, melynek rögtön felépítésére sem én, sem a vármegye soha nem gondoltunk, s melynek felépítését sem a szegény megterhelt, s több évi szűk termés miatt kimerült nép helyzete, sem a háborús időviszonyok nem javallják, mégis hogy az udvari kamarának, a világosan érthető királyi óhajnak, s az ország törvényének elég tétessék: Zomborban építtetnék fel; a vármegyei polgárságnak hogyan válhatnék ez kényelmére? midőn ott a batóságok tagjai, de még magán lakók sem telepesnek meg, sőt azt maga a nép is inkább elhagyni kívánja, mintsem abban maradni. E város ugyanis, mint már a természetből mostohán megáldott, iható vízben és erdőben szűkölködik, s nékem úgy látszik, sőt ez köztudomású, hogy közelebb áll az elpusztuláshoz, mint a felvirágzásához, s annál kevésbé alkalmas a köztörvényességére; igaz, hogy utba esik, de utjában is van ám annak a szegény utasnak, a ki nem tudja kikerülni, még csárdái is csak azoknak jók, akik sohasem szokták meg, hogy kerítéssel és kapuval ellátott házakban lakjanak, s kik maguk és jószáguk élelmét egyaránt magukkal viszik. Ételmezése olyan, hogy lakói még csak borjухust is s szóval mindent máshonnan kénytelenek vinni, ha csak meg nem elégszenek az ott kapható leghítványabbal. A város díszesebb tételére hívatott mesteremberek, vagy egyáltalában nincsenek benne, vagy ha vannak is — ott évszámra szükségét szenvedvén — mesterségüket másutt úzik: szóval semmit sem vonok le a városból, ha azt állítom, hogy benne a „királyi város“ néven kívül semmi sem királyi, s nemcsak a vidék városainak, de még minden középszerű kis helységnek is utána teszem. Kérdezzük csak meg a régebben ott lakó kincstári

hivatalnokokat, ezek egyhangulag tanusítják, hogy ott vagy semmit sem kaphatni, vagy ha igen, az lényegesen drágább, mint egyebütt. Még a gazdálkodó parasztság is bennlakik a városban, meg a szabadba, vagy mezőkre járásban megátolják őket az ottani időjárás (?)

Már most hogyan lakhatnék ott hosszabb időn át a főispán, kinek birtokaitól 6, rendes székhelyétől pedig 11 mértföldre van Zombor? Hogyan a törvényhatósági tagok és a birtokos osztály? Ha a vármegyei tisztviselőknek csekély fizetésükből, a melyért szolgálnak ott kell élni és lakni, ott, a hol se fa, se víz nincs, ki lesz az a jó bolond, a ki saját kárával megyei szolgálta fog lépni?

De eltekintve minden magán érdektől, magán a megyeház is másutt könnyebben felépíthető féláron, mint Zomborban. Mit szólnak a székház fenntartásáról és ellátásáról? új terhet rakjunk a mostaniakat is alig csak elviselni képes szegény népre? mikor a megyeházának és börtönöknek még csak fával való ellátása is majdnem lehetetlen; a rabok nagyobb számával, különösen törvénytartás és itélet foganatosítás idején, az őrséget teljesítő népre nagyobb terhek hármlanak, mert a börtönőrök és az állandóan őrtálló hajduk fizetését is emelni kell. Nem bírom kifejezni továbbá a nép roppant megterhelhetését, különösen megyegyűlések alkalmával, a kiállítandó előfogatok (Forspont) és gyorskocsikat illetőleg, a melyeknek követelése a bizottsági tagoknak, még királyi kegyelv is megengedetett. A megyei hatóság alatt levő helységekben ugyanis az a szokás, hogy ha előfogat kell, az mindig csak a legközelebbi községig megy, nehogy a szegény paraszt, gazdaságának elhanyagolásával, hétszámra kénytelenítessék egy helyen vesztegleni, a mi mindenestre napirenden lesz, ha Zombor lesz a székhely, a hol a hajduk és katonák viszik a népet az ily terhes közszolgálatra.

Ezeket megfontolva nem kételkedem, hogy a nagyméltóságú Helytartótanács beleegyezését nem a Zomborban, hanem csak Baján, vagy Bácsban építendő megyeházához adja, a mi nemcsak a magánosoknak, de a közjónak is legnagyobb előnyével történnék, mert e két helyen van legalább víz és fa, mely utóbbi Baján olcsóbban, Bácsban pedig épen ingyen szereshető meg. A megyei hatóság tagjai pedig azon előnyben részesülnek, hogy a kevésbé, vagy épen nem vagyonosok, lakbért épen nem, vagy igen csekélyt fizetnek; a kik pedig házzal bírnak, vagy ott építeni akarnak, élelmezést és ruházatot aránytalanul olcsóbban nyerhetnek.

Ami pedig még inkább a Bácsban, mint Baján építendő megyeházát javallja: azon körülmény először, hogy az építés és valamint a megyeházának, úgy a börtönöknek is fenntartása sokkal könnyebb, hasonlóképp a büntetőtörvényesek ülésezése, valamint a rabok szállítása is; mert Baja inkább a megye határán lévén, kissé félre esik a vármegye közönségének. Leginkább a bácsi erdők- és birtokokban tartózkodó gonosztevők a megszökhetés veszélye és a népek igen nagy alkalmatlansága nélkül messze nem igen szállíthatók, így pedig azokat magának a bácsi börtönöknek neve is elrettenti; míg ha Baján ül össze a büntetőtörvényesek, akkor a Bácskában lappangó gonosztevők, mint messzeesőre nem igen hederítenek.

Ha végre észszerűleg a vármegyének lehetőleg középpontját kell kiválasztani, az mindenesetre inkább Bács, mint Baja és még sokkal inkább mint Zombor és kivéve Baja város nemességét és a bajai uradalmat a többieknek mindnek, úgy mint: Ujvidéknek, a Tiszáninneri kerületnek, a korona birtok, Szt.-Máriának és szóval mindannyinak közelebb van, mint amazok; azon pedig, hogy a bajai nemesség szivesebben jön Bácsba, mint Zomborba, kételkedni nem lehet; Bácsban végül helyben van a rendes posta, míg Zomborból távol, s ebből is nem csekély közhaszon és magán kényelem származik.

Hogyha Zombor városa, a mi inkább óhaj-tandó és el is várható tőle, inkább az ipart fogja előbbre mozdítani, hogy nemeseink a sok kényelmetlenség mellett, némi kényelemre is találjanak ott, akkor inkább fogja vonzani a lakosság nagyobb számát. Állja meg helyét e város, miként a többi városok, akkor megkapja a különben hiába remélt adókat.

Ha végre az idézett törvény ama bizonyos cikkelyének valamely város megfelel, az egyedül Bács: mely elég népes és a természetből is meg van gazdagon áldva, melyben, ha a nemesség tömegesebben fogja lakni, a bárdolatlan nép is inkább csiszolódik, elhagyja erdei vadsgát, s ebből a köző is igen sokat nyer. A közelebb eső Eszék és Ujvidék oda csalják a nemességet és a kézműves osztályt, mert onnét úgy az élelem, mint a ruházat mérsékeltbb áron megszerezhetők; ha majd e városokkal versenyez Zombor, nem-

*) Mutatvány a Bács-Bodrogh vármegyei „Történelmi Társulat“ Évkönyvének III-ik füzetéből.

